

Załącznik do zarządzenia nr 2a/2024

Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy

Społecznej w Dębowcu

z dnia 14 sierpnia 2024

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W GMINNYM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ W DĘBOWCU

Wprowadzenie

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich. „Standardy ochrony małoletnich” to jeden z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem stanowiący formę zabezpieczenia ich praw. Należy je traktować jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających ich skuteczniejszą ochronę przed krzywdzeniem.

Niniejsza procedura określa najważniejsze zasady i założenia związane z zapewnieniem najwyższego poziomu bezpieczeństwa małoletnich, będących podopiecznymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębowcu, określanego dalej jako GOPS. Określone standardy mają na celu gwarancję najwyższego poziomu ochrony małoletnich, na rzecz których realizowane są usługi świadczone przez GOPS, a w szczególności przez osoby świadczące usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze na rzecz osób małoletnich, a także asystentów rodziny.

Akty prawne, na podstawie których oparte są standardy Ochrony Małoletnich w Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębowcu:

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniu przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U z 2024 r. poz.560 t.j.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2024, poz. 424 t.j)
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2024, poz. 901 ze zm.)
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2023, poz. 1870)
5. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz.1606 ze zm.)
6. Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2023, poz. 1426 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1781)
8. Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. 1991, nr 120, poz. 526)
9. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2012, poz. 1169)

I. Zasady bezpiecznego kontaktu z małoletnimi

1. Pracownicy GOPS-u/Zleceniobiorcy mający bezpośredni kontakt z małoletnimi powinni wykonywać swoje zadania w sposób zapewniający poszanowanie praw osób trzecich, w szczególności praw dzieci, z szacunkiem oraz w sposób uprzejmy i kulturalny.
2. Komunikacja z dziećmi prowadzona jest w sposób konstruktywny, budujący relację. W komunikacji z małoletnim pracownik/ zleceniobiorca zachowuje spokój i cierpliwość. W relacjach z małoletnimi stosuje zasady pozytywnej komunikacji: aktywne słuchanie i komunikat JA.
3. Pracownicy GOPS-u / Zleceniobiorcy, o których mowa w pkt 1. mają obowiązek powstrzymać się od jakichkolwiek zachowań, które mogłyby naruszać przestrzeń osobistą małoletniego, jego nietykalność cielesną lub powodować u niego poczucie zagrożenia, dyskomfortu bądź strachu.
4. Pracownicy GOPS-u/Zleceniobiorcy, o których mowa w pkt 1. powinni zwracać uwagę na niepokojące zachowania małoletnich, które mogą świadczyć o ich krzywdzeniu i powinni podjąć próbę kontaktu z małoletnim w przypadku powzięcia podejrzenia takiego krzywdzenia. Jeżeli małoletni próbuje nawiązać kontakt z pracownikiem/ zleceniobiorcą powinien on go wysłuchać i w miarę możliwości, uzyskać możliwie najpełniejszą informację o sytuacji małoletniego.
5. Pracownicy GOPS-u/ Zleceniobiorcy dbają o bezpieczeństwo dzieci, monitorują sytuację i dobrostan małoletniego, wspierają dzieci w pokonywaniu trudności oraz podejmują działania mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw - wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych.
6. Pracownicy GOPS-u, / Zleceniobiorcy, o których mowa w pkt 1. mają obowiązek powstrzymać się od jakichkolwiek zachowań, które mogłyby naruszać przestrzeń osobistą małoletniego, powodować u niego poczucie zagrożenia, dyskomfortu lub strachu.
7. Pracownicy GOPS-u, o których mowa w pkt 1. powinni zwracać uwagę na niepokojące zachowania małoletnich, które mogą świadczyć o ich krzywdzeniu i powinni podjąć próbę kontaktu z małoletnim w przypadku powzięcia podejrzenia takiego krzywdzenia. Jeżeli małoletni próbuje nawiązać kontakt z pracownikiem, powinien on go wysłuchać i w miarę możliwości, uzyskać możliwie najpełniejszą informację o sytuacji małoletniego.

II. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

1. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębowcu przed zawarciem stosunku pracy/umowy cywilnoprawnej, niezależnie od terminu jej trwania:
 - a) uzyskuje informacje czy dane osoby są zgromadzone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym,

b) wymaga od pracownika/ Zleceniobiorcy przedłożenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

Wykonanie powyższych obowiązków nie jest wymagane przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, członka rodziny małoletniego, lub osoby znanej osobiście rodzicowi małoletniego albo przedstawicielowi ustawowemu małoletniego, gdy jest ona wykonywana w stosunku do małoletniego dziecka, którego rodzic albo przedstawiciel ustawowy są dopuszczającymi do działalności.

2. Pracownik/ Zleceniobiorca składa przed nawiązaniem stosunku pracy pisemne potwierdzenie spełniania warunku: posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystania z praw publicznych, że nie toczy się przeciwko kandydatowi postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne.

3. W przypadku zatrudniania osoby do pracy z dziećmi posiadającego obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, jest on zobowiązany do złożenia przed zatrudnieniem informacji z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwanej do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi.

4. W przypadku, gdy prawo państwa, którego obywatelem jest osoba, o której mowa w pkt. 3 nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi, osoba ta przedkłada informację z rejestru karnego tego państwa.

5. W przypadku, gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w pkt. 3-4, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, o której mowa w pkt 4, składa pracodawcy oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz że nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz, że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

6. Oświadczenia, o których mowa w pkt 5, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „*Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia*”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

7. Pracownik/ Zleceniobiorca przed rozpoczęciem realizacji usługi na rzecz małoletnich zobowiązany jest do zapoznania się ze standardami ochrony małoletnich obowiązującymi w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębowcu oraz polityką bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

8. Potwierdzenie zapoznania się z w/w dokumentami oraz oświadczenia o zobowiązaniu się do ich przestrzegania składane jest w formie pisemnej.

III. Procedura reagowania w sytuacji zagrożenia dobra dziecka

1. W sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego Pracownik ma obowiązek niezwłocznego poinformowania Kierownika o tym fakcie w formie ustnej, a także formie pisemnej, poprzez przedłożenie stosownej notatki służbowej.

2. Przekazanie informacji, o której mowa w pkt 1, powinno nastąpić jeszcze w tym samym dniu, w którym Pracownik powziął podejrzenie lub informację. Jeżeli Pracownik nie jest już obecny w danym dniu w siedzibie Ośrodka, ma obowiązek przekazać informację telefonicznie.

3. Po otrzymaniu informacji, o której mowa w pkt 2, Kierownik przekazuje ją do rejonowego pracownika socjalnego na terenie którego zamieszkuje małoletni. Rejonowy pracownik socjalny ustala w pierwszej kolejności, czy zachodzą przesłanki uzasadniające wszczęcie procedury odebrania dziecka na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a następnie ustala, jakie podmioty i instytucje powinny zostać poinformowane o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego.

4. Jeżeli w wyniku ustaleń, o których mowa w pkt 3, zostanie ustalone, że zasadne jest skierowanie do sądu rodzinnego wniosku, o którym mowa w art. 572 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego lub złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, Kierownik niezwłocznie kieruje taki wniosek do właściwych organów.

Obowiązki określone w pkt 1-4 nie wpływają na obowiązek ewentualnego wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

IV. Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”

1. Obowiązek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” i wypełnienia formularza „Niebieska Karta A” spoczywa na wszystkich pracownikach socjalnych i asystentach rodziny zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębowcu.

2. W przypadku powzięcia podejrzenia lub uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego, które może wyczerpywać znamiona przemocy domowej w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, pracownicy GOPS-u, o których mowa w pkt 1. mają obowiązek wypełnić formularz „Niebieskiej Karty A” niezwłocznie po powzięciu informacji o zaistnieniu ku temu przesłanek.

3. Wypełniając formularz „Niebieskiej Karty A” pracownik GOPS-u stosuje zasady wynikające z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz z rozporządzenia

wykonawczego, w tym przekazuje osobie doznającej przemocy domowej formularz „Niebieskiej Karty B”.

4. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta A” pracownik wszczynający procedurę Niebieskie Karty ma obowiązek przekazać ten formularz do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego lub innego jego członka niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od wszczęcia procedury. Za dni robocze przyjmuje się dni pracy GOPS-u.

V. Monitoring stosowania standardów

1. Niniejsze standardy podlegają weryfikacji raz na dwa lata pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz ocenie ich merytorycznej przydatności.
2. Weryfikacja, o której mowa w pkt 1. dokonywana jest przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębowcu.
3. W wyniku weryfikacji, o której mowa w pkt 2. sporządzany jest raport ewaluacyjny, w którym wskazane są ewentualne sugestie i kierunki aktualizacji standardów.

VI. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia

1. Za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia odpowiedzialni są wszyscy Pracownicy GOPS-u.
2. Niezależnie od obowiązku określonego w pkt 1., Kierownik wyznacza pracownika koordynującego przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu.
3. Pracownikiem, o którym mowa w pkt 2., może być w szczególności pracownik GOPS będący członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego.

VII. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

1. Tworzy się wewnętrzny rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów czy zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.
2. Rejestr, o którym mowa w pkt 1. przechowywany jest w siedzibie Ośrodka.
3. Pracownikiem odpowiedzialnym za prowadzenie i uzupełnianie rejestru jest Kierownik, a w przypadku jego nieobecności inna osoba wyznaczona przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębowcu.

VIII. Postanowienia końcowe

1. Każdy z pracowników składa oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami (wzór oświadczenia załącznik nr 1).
2. Pracownicy stosujący Standardy są zobowiązani do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji przetwarzanych w związku z niniejszą procedurą.
3. Standardy wchodzi w życie z dniem podpisania przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębowcu oraz wywieszane są na tablicy ogłoszeń w siedzibie GOPS.

**Oświadczenie
o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich**

Ja niżej podpisany(-a) oświadczam, że zapoznałem(-am) się z dokumentacją wchodzącą w skład Standardów Ochrony Małoletnich obowiązującą w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębowcu i zobowiązując się stosować do ich treści przyjmuję je do realizacji.

.....
(data, podpis)

KARTA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA DZIECKA

Dotyczy dziecka		
Osoba zgłaszająca	Imię i nazwisko:	
	Dane do kontaktu:	
	Stopień pokrewieństwa:	
	Źródło wiedzy lub informacji o przemocy:	
Data zgłoszenia:		
Forma zgłoszenia:	Pisemna, bezpośrednia, listownie, drogą listowną (niepotrzebne skreślić)	
Fakty wskazujące na stosowaną przemoc podane przez osobę zgłaszającą:		
Inne informacje o dziecku, rodzinie		

Wskazanie potencjalnej osoby stosującej przemoc	
Podpis osoby zgłaszającej:	Podpis osoby przyjmującej zgłoszenie:

Data:.....

Standardy ochrony małoletnich w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębowcu (wersja skrócona dla małoletnich)

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim, a pracownikami GOPS

1. Każdy powinien traktować Cię z szacunkiem. Nikt nie może stosować wobec Ciebie przemocy w jakiegokolwiek formie i zachowywać się niewłaściwie.
Niedopuszczalna jest przemoc:
 - słowna, w szczególności: nie wolno krzyczeć, wyzywać, zastraszać, ośmieszać, poniżać;
 - fizyczna, w szczególności: nie wolno kopać, popychać, szarpać, bić, nawiązywać relacji o charakterze seksualnym, w szczególności: wypowiadać treści o zabarwieniu seksualnym, niestosownie żartować.
2. Masz prawo być wysłuchanym.
3. Masz prawo do zadawania pytań i otrzymywania na nie wyczerpujących odpowiedzi
4. Osoby mające z Tobą kontakt mają obowiązek powstrzymać się od jakichkolwiek zachowań, które mogłyby naruszać Twoją przestrzeń osobistą, nietykalność cielesną bądź spowodować u Ciebie poczucie zagrożenia, dyskomfortu lub strachu.
5. Pamiętaj, każdy ma prawo żyć w środowisku wolnym od przemocy. Jeśli doświadczasz przemocy/ krzywdzenia ze strony osób bliskich, rówieśników lub innych osób otrzymasz wsparcie i pomoc w celu ustania przemocy.
6. Nikt w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębowcu nie może bez zgody Twojej i Twoich rodziców lub opiekunów robić Ci zdjęć i nagrywać filmów.
7. Pracownicy mogą się z Tobą kontaktować wyłącznie w czasie pracy i w związku z ich pracą.

Pamiętaj o czterech krokach reagowania na zagrożenia

1. **Głośno i wyraźnie powiedz „nie”.**
Masz prawo powiedzieć „nie”, także członkowi rodziny lub komuś kogo kochasz. Jeżeli coś Ci się nie podoba, nie chcesz tego lub sprawia Ci to przykrość, możesz powiedzieć „nie”, „nie chcę”, „nie chcę tego”, „nie pójdę tam” itp. Twoje zdanie i Twoje uczucia są ważne i powinny być traktowane z szacunkiem.
2. **Alarmuj, kiedy potrzebujesz pomocy.**
Krzycz lub wezwij pomoc gdy poczujesz lęk, niepokój, kiedy ktoś Cię krzywdzi. Możesz zadzwonić na **numer alarmowy 112** i powiedzieć co się stało.
3. **Powiedz komuś dorosłemu o tym, co się stało.**
Pomyśl, kto dla Ciebie będzie zaufaną osobą dorosłą, która wysłucha Cię i pomoże, jeśli będzie trzeba wezwać pomoc.
4. **Dobrze zrobisz mówiąc o tajemnicach, które Cię niepokoją.**
Tajemnice nie powinny sprawiać, że odczuwasz smutek lub niepokój. Masz prawo szukać pomocy, nikt nie może Cię zmusić, byś trzymał/a w sekrecie niepokojące sprawy.

UWAGA BARDZO WAŻNE!

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia dzieci. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy, nie wstydź się prosić o pomoc. Możesz zawiadomić każdą osobę dorosłą, w domu powiedz rodzicom, możesz też skontaktować się z policją, dzwoniąc na numer alarmowy 112 lub z instytucjami niosącymi pomoc dzieciom.

Prawo stoi po Twojej stronie!

Tu znajdziesz pomoc ANONIMOWO i BEZPŁATNIE:

1. Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111
2. Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka - 800 12 12 12
3. Numer SOS Linia Pomocy Pokrzywdzonym - 222 309 900
4. Rzecznik Praw Pacjenta - 800 190 590
5. Rzecznik Praw Dziecka – 22 583 66 00

PAMIĘTAJ! ZAWSZE KIEDY CZUJESZ SIĘ NIEKOMFORTOWO W JAKIEJŚ SYTUACJI, KTOŚ ROBI CI KRZYWDĘ LUB ZACHOWUJE SIĘ NIEODPOWIEDNIO, MOŻESZ POWIEDZIEĆ O TYM WYBRANEMU PRZEZ CIEBIE PRACOWNIKOWI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W DĘBOWCU, KTÓRY CIĘ WYSLUCHA I POMOŻE!